

Veterinarski nasveti za marec

Ivo Planinc*, ivo.planinc@vf.uni-lj.si

Poapnela zalega je bolezen, ki jo povzroča plesen *Ascosphaera apis*. Povzročitelj lahko ostane živ v panju, na satju in čebelah, ne da bi izzval bolezen. Da se ta razvije, so poleg povzročitelja samega potrebni še nekateri stresni dejavniki, ki neugodno vplivajo na čebeljo družino, slabijo njeno odpornost ter porušijo njeno biološko ravnotežje. Vzroki, ki pospešujejo razvoj in pojav bolezni, so številni in različni. Skupno jim je to, da delujejo negativno oz. stresno na čebeljo družino. Stres je stanje zmanjšane splošne odpornosti osebk, zaradi česar lahko nanj škodljivo vplivajo tudi manj invazivni povzročitelji bolezni. Taki povzročitelji so pogojni in med te spada tudi plesen *Ascosphaera apis*. Stresno stanje čebelje družine se kaže v zmanjšani obrambni sposobnosti in sočasnem povečanju dovzetnosti za bolezen.

Za preprečitev pojava poapnele zalege sta pomembna poznavanje stresnih dejavnikov in način čebelarjenja, s katerim se čim bolj izognemo delovanju negativnih dejavnikov na družino. Ključna stresna dejavnika v zgodnjepomladanskem obdobju sta pomanjkljiva prehrana in hitro znižanje temperature oz. podhladitev.

Najpomembnejše stresno delovanje je povezano s pomanjkljivo prehrano – tako medu kot cvetnega prahu. Če je iz kakršnega koli razloga zmanjšano izločanje matičnega mlečka iz mlečne žleze čebel krmilk, je zmanjšana tudi odpornost čebeljih ličink. Pomanjkljiva prehrana se lahko pojavi v katerem koli obdobju v letu, najpogosteje pa se to dogaja prav marca. Zimsko zalogo čebele porabijo za hranjenje zalege, dotoka nove hrane pa še ni ali je minimalen.

Zato moramo v začetku tega meseca preveriti zaloge hrane. Če je teh premalo, moramo družinam dodati rezervne sate s hrano. Posebej bodimo pozorni na zalogo pri najmočnejših družinah ter ob daljšem obdobju slabega vremena. Ker se poraba hrane marca hitro povečuje, pogosteje spremljajmo stanje zalog v panjih.

Nekateri raziskovalci menijo, da je za podhladitev zalege dovolj že padec temperature v panju z običajnih 35 °C na 30 °C v nekaj urah. Tudi pomanjkanje odraslih čebel iz kakršnega koli razloga povzroči nezadostno gretje zalege. Največkrat se podhladitev zalege pojavi prav zgodaj spomladi, ko se družine razvijajo. Paziti moramo, da s svojimi posegi podhladitve ne bi povzročili sami.

Pregledi družin naj bodo hitri, ne prepogosti, satov ne jemljimo iz panja, preglede opravljajmo v toplejših in brezvetrnih dneh. Vsaka družina mora imeti prostor, prilagojen njeni moči. Šibkejšim družinam prostor omejimo s pregradno desko. Če smo družinam v panje namestili toplotno zaščito, je v tem obdobju še ne odstranimo, lahko pa jo zamenjamo. Če družine prezimujemo samo v plodišču AŽ-panja, moramo biti pozorni na to, kdaj bomo odprli matično rešetko in pustili čebele v medišče. Pred posegom ocenimo primerno moč družine in primerne temperaturne razmere vsaj za nekaj dni vnaprej. To velja tudi za družine, ki jih prezimujemo v medišču in jih premeščamo v plodišče. Prav tako moramo biti pozorni pri preselitvi rezervnih družin v prazne gospodarske panje. Nikoli jih ne vselimo v večji prostor, kot so ga zasedale v rezervni družini.

Če se bolezen pojavi – prve bele bube na bradi panja –, moramo ukrepati hitro, dokler so mumificirane bube še bele. Predvsem moramo preveriti ključna dejavnika. Ali gre za pomanjkanje hrane, ali morda prevelik prostor, ki ga čebele ne morejo zadostno ogrevati. Te pomanjkljivosti čim prej odpravimo. Od naših hitrih in pravih ukrepov bo odvisno, ali bomo preprečili nadaljnje širjenje poapnele zalege ali pa bo ta bolezen v družinah vso sezono. S tem bomo verjetno izgubili večino pridelka, ki bo v tej sezoni čebelam na voljo.

K manjšemu pojavljanju poapnele zalege bosta pripomogla tudi redno razkuževanje orodja in pribora ter redna menjava satja ter selekcija družin na večjo čistilno sposobnost. ■

* Mag., dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Nova Gorica

Vir: Zeba, L. (1994): *Povezanost varooze i vapnenastog legla*. Zagreb: Pčelarstvo, priroda, tehnika, 46–62.

Vzreja matic

V sodelovanju s KIS vzrejamo matice Kranjske sivke. Sprejemamo naročila. Prevzem možen osebno, po pošti ali ob petkih zvečer v ČD Škofja Loka v Brodeh.

**Čebelarstvo
BOKAL**
www.bokal.si

Sveti Andrej 30/a
Škofja Loka - SI
M: 041 / 344 - 065
041 / 531 - 423
E: info@bokal.si

